

נפשי – ישובב

על ימי השובבים

(27) ספר צדקת הצדיק - אות קעד

קעד) על ידי קלקול ופגם הברית נעלם אור תורה חס ושלוש כמו שנאמר (תהלים צ"ז י"א) אור זרוע לצדיק דייקא וכתוב (משלי ו' כ"ג) תורה אור וכן מכת חושך למצרים היא מכה התשיעית, כנודע דבכל מקום מספר עשר רומז לקומה שלימה והתשעה נגד אות ברית קודש. שבמצרים זה לעומת זה הם שטופי זמה היה להם חושך ולכל בני ישראל היה אור במושבותם דעמך כולם צדיקים (ישעיה ס' כ"א). וגלות מצרים היה לתקן קילקול הברית כמו שנתבאר במקום אחר על מה שנתגלגל הגלות על ידי מכירת יוסף ולכך אחר יציאת מצרים שתיקנו הברית בקושי השיעבוד זכו לאור תורה:

ולכך פרשיות שובב"ם מתחילת גלות מצרים עד אחר מתן תורה מיוחד לתיקון הברית. והוא בחודש שבט שנברא באות הצדיק"ק כמו שמובא בספר יצירה [וט' מתחלף בצ' בארמי לרוב כמו שכתב בהגהות הערוך והוא כטעם (ישעיה ג' י') אמרו צדיק כי טוב. דהפוגם נקרא רע כדאיתא בזוהר]:

ואמרינן בשבת (ע"ז ע"ב) דכך הוא סדר ברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא בודאי מאחר שבדברים הטבעיים יסד השם יתברך כך ודאי כך הוא עיקר הרצון וכמו שאמרו (ברכות ל"ד ע"ב) מקום שבעלי תשובה עומדין וכו' הגם דחלילה לומר אחטא ואשוב ולעשות כן בבחירתו משום דאין מספיקין. מכל מקום מעצמו נעשה כן דאין אדם צדיק בארץ וגו' אפילו יוסף הצדיק אמרו ז"ל (סוטה ל"ו ע"ב) דיצאו עשר טפין על פסוק (בראשית מ"ט כ"ד) ויפוזו וגו' ואפילו ישי אבי דוד שמת בעטיו של נחש אמרו ז"ל (מדרש רבה ריש פרשת תזריע י"ד ה') בעוון מלא וכו'. וכן יסוד בנין בית דוד ומשיח בפרץ היה מקודם ער ואונן חשוכא:

וכך הוא הסדר והעם ההולכים בחשך ראו אור גדול (ישעיה ט' א') מופלג ממי שאינו הולך בחושך. ובכל מקום חושך דכתוב היינו חשכות מאור תורה ולא בצרות עולם הזה לבד. וכן אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל הוא על ידי חושך זה שהוא עטיו של נחש דעשו הרשע שפגע בכף ירך יעקב כנודע. ותיכף כשהגיע חס ושלום לכך ושב ורפא יקו לאור כההוא דמטא זרפא דמיא ארישיה אמר וכו' (תהלים קי"ג ז') מאשפות ירים אביון (יומא פ"ז): (ובתרגום (איכה ג' ל"ג) כי לא ענה מלבו ויגה בני איש, ארום מן בגלל דלא עני גבר ית נפשי' ואעדי זחוחה מלבי' בגין כן גרם לאסתקפא תבירא בבני אנשא, ע"כ נטלו עצה בלבם מאחר דכל הגלות הוא שמתבקש מהם שיכנעו לבבם, ע"כ יותר טוב שיכנעו תחת יוסף ולא יצטרכו להיות נכנעים להמצרים, וכעין שבמדרש (פ' ס') עבד משכיל זה אליעזר ומה השכלתו אמר כבר קללתו של אותו האיש בידו וכו' מוטב לי להשתעבד בבית הזה ולא בבית אחר, ואולי חשבו שגם מה שיוסף רחקם זה נמי הוא פרי הגלות, ובהכנעם תחתיו ולא יצטרכו לקבל הכנעה אחרת שוב יתן ה' בלב יוסף שלא ירחקם עוד וימצאו ממנו מענה טוב, ע"כ לא המתינו על המענה כי חשבו שע"י הכנעם תחתיו יענה שוב להם בלשון אחרת. וזה לימוד גדול לכל איש להכנע תחת רצון השי"ת, ובזה יסיר מעליו כל הצרות וכל הפורעניות ולא יצטרך להכנעה אחרת. והנה קרבו ימי השובב"ם, ימי התיקון על פגם הברית, ישים האדם הדברים אל לבו וטובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר ממאה מלקיות כבש"ס ברכות (ז'). וגם על דרך רמז שובב"ם הוא מלשון שבירה, היינו להיות לבו נשבר בקרבו, מלשון (הושע ח') כי שבבים יהי' עגל שומרון, וזה יותר טוב מכל תעניות ימי השובבים. והוא רחום יכפר עון:

(27) אור החיים על שמות פרק ל פסוק יג

ואמרו כל העובר וגו' מבן עשרים שנה - כאן הודיע סוד מה שלא חייבה התורה לאדם אלא עד שהוא בן עשרים (שבת פט:), שהוא לטעם עד שיגיע לגדר זה שתהיה נפשו שלימה מהשגת המושכל מההדרגות הרחנניים האלהיים, אשר נפש ישראל משם הוא ולזמן הנזכר תשיג, והוא סוד אמרו (תהלים ב ז) ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך, ועיין בדברי הזוהר, (ח"ב צח) ויש טעם נכבד למה לא יענש אדם עד גבול

זה, כי הוא לצד שעדיין לא שלמה דעתו בהכרת המושכל ובהשכלת הידיעה ובתגבורת המספיק להערכת מלחמה, לשבור כח המסית ולנצח תאות הטבעיות, ולהשכיל ברצון הנפש, ולהבחין את אשר ידבר בלבו אם לאושר, ובהיותו בן עשרים הנה הוא שלם בדעתו להחזיק מגן וצנה בתגבורת השכל וההבחנה והבחירה בדרך החיים, והבן:

(73) ספר השל"ה הקדוש - ספר שמות - שובבי"ם ת"ת (א)
ועל אלה ארבע שהן שמונה, הן שמונה פרשיות של שובבי"ם ת"ת. פרשה שמות מענין גלויות וסיגופים של ישראל, וימררו את חייהם וגו' (שמות א, יד), וכל עבודה הקשה וגו' היה למירוץ וזיכור, והיא התשובה הנגלית כמו שנבאר. פרשת וארא שם יתבאר התשובה שהיא בלב שלם שהיא מדת אמת כמו שנבאר. פרשת בא שם תתבאר ענין העבודה. פרשת בשלח שם תתבאר ענין התפלה. פרשת יתרו שם מתן תורה. פרשת משפטים שם מתן הדין. פרשת תרומה שם נדבת הלב הנכלל בצדקה. פרשת תצוה בעשיית בגדי כהונה לאהרן איש חסיד, שם יתבאר גמילות חסד. וסימנא מילתא, כי אלו התיבות של שובבי"ם ת"ת, רומזים לארבע חומות תשובה תפילה צדקה תורה, כי שובבים רמז לשובו בנים שובבים, ובמה, בתיבת ת"ת, ראשי תיבות ת שובה ת פילה, וגם ראשי תיבות ת למוד ת ורה, וגם תיבת ת"ת הוא לשון נתינה רומז לצדקה:

(1) ספר תהילים פרק כג

(ג) נְפֹשֵׁי יְשׁוּבִים יִנְחֲנֵי בְּמַעְגְלֵי צְדָק לְמַעַן שְׁמוֹ:

(7) מלבי"ם על תהילים פרק כג פסוק ג - חלק באור הענין

(ג) נפשי ישובב - שה' עשה אותי שובב ופראי, גם זה היה מאת ה' שעי"ז ינחני במעגלי צדק - המעגל הוא הדרך הסובבי שסובב בעיגול עד שיגיע אל מחוז חפצו, ר"ל מה שנטייתי מן הדרך הישר אל המעגל היה במעגלי צדק כי צדק יקראהו לרגלו בתהלוכות אלה, למען שמו - שבזה נתקדש שם שמים, וכ"ז היה בעצת עליון וחפצו, עתה יחל לצייר עת נרדף מפני שאול שבא כמה פעמים בסכנות עצומות עד שהיה כפשע בינו ובין המות, ומצייר שהשה הגיע ע"י השתובבותו אל מעונות אריות והררי נמרים אשר הוא מוכן בכל רגע להיות טרף לשיניהם, ועז"א.